
VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

„Vzorec na život z taháku neopíšeš“

Charakteristika vzdělávacího oboru Výchova k občanství

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vzdělávání je zaměřeno na:

- postupné utváření osobního a občanského profilu žáků
- realistické sebepoznávání a poznávání osobnosti druhých lidí
- pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací
- respektování a uplatňování mravních principů a pravidel společenského soužití
- posilování smyslu pro odpovědnost za vlastní názor, chování a jednání i jejich důsledky
- směřování k plnohodnotnému soukromému životu
- utváření pozitivních občanských postojů
- motivaci k aktivnímu podílu na životě demokratické společnosti
- rozvoj občanského a právního vědomí, seznámení s úkoly politických institucí a orgánů
- prevenci rasistických, xenofobních a extremistických postojů
- výchovu k toleranci a respektování lidských práv
- výchovu k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí i k ochraně uměleckých a kulturních hodnot
- rozvoj vědomí sounáležitosti s evropskou civilizací a kulturou, přijetí hodnot demokratické Evropy, včetně kolektivní obrany
- rozvoj finanční gramotnosti
- osvojení pravidel chování v krizových situacích a při mimořádných událostech

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova

- osobnostní rozvoj

Výchova demokratického občana

- občanská společnost a škola
- občan, občanská společnost a stát
- formy participace občanů v politickém životě
- principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- jsme Evropané

Multikulturní výchova

- kulturní diference
- lidské vztahy
- princip sociálního smíru a solidarity

Mezipředmětové vztahy:

➤ všechny vzdělávací obory zejména:

Dějepis

Zeměpis

Přírodopis

Výchova ke zdraví

Literární výchova

➤ život školy, rodiny, obce, celé společnosti

Časová dotace:

v 6.- 9. ročník 1 hodina týdně

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení**Žák**

- vyhledává a třídí informace, na základě jejich pochopení, propojení a systemizace je efektivně využívá v osobním a občanském životě
- získané poznatky propojuje s poznatky z různých vzdělávacích oblastí do širších celků
- postupně si vytváří ucelenější pohled na společenské a kulturní jevy

Učitel

- zadává úkoly
  - při jejichž plnění žáci vyhledávají informace z různých zdrojů
  - jejichž řešení vyžaduje využití poznatků z různých vzdělávacích oblastí

Kompetence k řešení problémů**Žák**

- vnímá různé problémové situace ve škole, v rodině, obci, státě i ve světě
- přemýšlí o problému a jeho příčinách
- na základě vlastního úsudku a zkušeností hledá vhodné řešení
- své návrhy porovnává s praktickým životem

- seznamuje se s problematikou peněz a cen, učí se odpovědnému spravování financí

Učitel

- zařazuje vhodné aktivity a metody
- povzbuzuje žáka při případném nezdaru a vede ho k vytrvalosti

Kompetence komunikativní

Žák

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory
- vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně
- naslouchá druhým, snaží se jim porozumět
- aktivně se zapojuje do diskuze, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje

Učitel

- vede žáky k výstižnému, souvislému a kultivovanému projevu
- vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci mezi žáky

Kompetence sociální a personální

Žák

- spolupracuje v malé skupině i ve třídě, pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- podílí se na utváření příjemné pracovní atmosféry na základě ohleduplnosti k ostatním spolužákům, respektuje názory ostatních

Učitel

- vytváří pozitivní atmosféru ve třídě
- vyžaduje dodržování pravidel slušného chování
- podporuje sebedůvěru jednotlivých žáků

Kompetence občanské

Žák

- je si vědom svých práv a povinností ve škole, v rodině, ve společnosti
- váží si svých spolužáků, učitelů, rodičů a ostatních lidí
- oceňuje a chrání naše kulturní dědictví a tradice
- respektuje požadavky na zdravé životní prostředí

Učitel

- vyžaduje dodržování pravidel školního řádu
- vede žáka k zodpovědnému rozhodování
- směřuje žáka k zapojení do kulturních a sportovních aktivit mimo vyučování

Kompetence pracovní

Žák

- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v praktickém životě
- plní povinnosti, dodržuje vymezená pravidla
- chrání své zdraví i zdraví druhých při běžných, rizikových i mimořádných událostech
- poznává otázky obrany státu

Učitel

- vyžaduje plnění vymezených povinností a pravidel
- umožňuje žákům spolupracovat a vzájemně si pomáhat

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vzdělávací obor: Výchova k občanství

Ročník: 6.

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy	Projekty, exkurze a besedy
Žák: <ul style="list-style-type: none"> ➤ se seznámí s obsahem učiva, jeho rozmanitostí a propojením s každodenním životem ➤ porozumí pojmům občan, občanský, občanství 	Úvod k výuce výchovy k občanství		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ efektivně využívá čas k práci (učení), zábavě a odpočinku ➤ uvědomí si nutnost orientovat se v čase ➤ vnímá závislost člověka na přírodě 	Člověk v rytmu času <ul style="list-style-type: none"> ➤ čas v praktickém životě člověka, relativnost času, měření času, letní čas ➤ člověk jako nedílná součást přírody ➤ orientace v čase, přírodní a umělý cyklus, kalendář 	F – jednotky času, hodiny Z – pohyby země, orloje v ČR D – kaledář, časová přímka Lv – pranostiky, biblické příběhy	

<ul style="list-style-type: none"> ➤ uvědomí si důležitost rodiny pro jedince i celou společnost ➤ správně používá názvy označující příbuzenské vztahy ➤ vysvětlí základní funkce rodiny ➤ vědomě se podílí na pozitivní rodinné atmosféře 	<p>Rodinný život</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ postavení rodiny v dnešní společnosti, typy rodiny ➤ význam rolí, rodokmen ➤ právní podmínky uzavření manželství ➤ partnerský vztah, registrované partnerství ➤ funkce rodiny ➤ náhradní rodinná péče 	<p>Vz – vliv rodiny na rozvoj osobnosti dítěte Lv – básně o vztahu matky a dítěte Čj – blahopřání k sňatku, narození dítěte, k narozeninám D – patriarchát, matriarchát, genealogie Z – rozvojové země (adopce na dálku)</p>	<p>Dětská vesnička SOS Brno - - Medlánky</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ objasní význam základního vzdělání pro další život ➤ přistupuje k učení jako k dlouhodobému celoživotnímu procesu ➤ jedná v souladu se svými právy a povinnostmi danými školním řádem ➤ využívá možnosti aktivně se podílet se na organizaci života ve škole (žákovská samospráva) ➤ zodpovědně přistupuje k přípravě na vyučování ➤ naučí se správným postupům při přípravě na vyučování 	<p>Život ve škole</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vzdělávání jako celoživotní proces, školní docházka, systém vzdělávání ➤ pravidla školního života, školní řád ➤ plánování, organizace a metody učení, odpočinek <p>Výchova demokratického občana</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Občanská společnost a škola ➤ škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství ➤ demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole ➤ způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy ➤ význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy 	<p>VDO – Občanská společnost a škola</p> <p>D – historie povinné školní docházky u nás ČJ – osnova, výpisky, výtah, výklad</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ vnímá domov jako místo, které sdílíme s blízkými lidmi ➤ prohloubí zájem o historii a současnost své obce ➤ vytváří pocit spoluzodpovědnosti za život v obci a stav životního prostředí ➤ objasní strukturu obecního zřízení 	<p>Domov je tam, ...</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ domov, vztah k obci ➤ podíl občana na životě své obce ➤ řešení záležitostí obce, obecní úřad, obecní zastupitelstvo, obecní rada ➤ životní prostředí člověka 		<p>Úřad městské části Brno - Líšeň</p>

	<p>Výchova demokratického občana</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Občanská společnost a škola: <ul style="list-style-type: none"> ➤ formy participace žáků na životě místní komunity ➤ spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci ◦ Formy participace občanů v politickém životě: <ul style="list-style-type: none"> ➤ obec jako základní jednotka samosprávy státu 	<p>VDO - Občanská společnost a škola</p> <p>- Formy participace občanů v politickém životě</p>	
<p>zajímá se o historii a současnost svého regionu uvědomuje si jazyk jako jeden z důležitých znaků národa zná státní symboly ČR, objasní jejich význam a způsoby jejich používání rozlišuje jednotlivé složky státní moci ČR a objasní jejich základní funkce</p>	<p>Má vlast</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ odlišnost života v regionech ➤ český jazyk a jeho útvary, cizí jazyky ➤ státní symboly ČR ➤ složky státní moci ČR 	<p>ČJ – útvary českého jazyka Lv – pověst o Bruncvíkovi Z – kraje ČR, vlajky sousedních států HV – státní hymna ČR</p>	<p>Etnografické muzeum</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ zná základní lidská práva ➤ respektuje rovnost všech lidí ➤ orientuje se v základních právech dítěte vymezených Úmluvou o právech dítěte ➤ chápe vazbu mezi právy a povinnostmi ➤ osvojí si nenásilné způsoby řešení konfliktů 	<p>Miniúvod do lidských práv</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rasisimus, diskriminace, xenofobie ➤ Všeobecná deklarace lidských práv ➤ Úmluva o právech dítěte ➤ práva a povinnosti, zákony ➤ konflikt, kompromis 	<p>D – princip rovnosti a nerovnosti lidí v dějinách Lv – biblické příběhy (Kain a Ábel)</p>	

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vzdělávací obor: Výchova k občanství

Ročník: 7.

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy	Projekty a exkurze
-------------------	-------	---	--------------------

<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ chápe důležitost výchovy a vlivu okolí na formování osobnosti ➤ vnímá rodinu jako nejpřirozenější sociální skupinu ➤ uvědomuje si vlastní spoluzodpovědnost za prostředí a život ve škole ➤ rozlišuje různé sociální skupiny podle jejich aktivit, cílů a zájmů ➤ rozpozná možný negativní vliv kamarádů a party a umí se bránit ➤ volí vhodné prostředky komunikace ve styku s ostatními lidmi 	<p>Život mezi lidmi</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ socializace, záměrné a nezáměrné působení ➤ sociální skupina (rodina, škola, vrstevníci) ➤ komunikace ➤ hromadné sdělovací prostředky <p>Multikulturní výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Lidské vztahy ➤ integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích ➤ tolerance, empatie, lidská solidarita 	<p>MKV – Lidské vztahy</p> <p>Př – živočišné druhy (ne)žijící ve skupinách, komunikace živočichů</p> <p>VO(6) – rodinný život</p> <p>Lv – příběhy o přátelství</p> <p>F – zákon akce a reakce</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ vysvětlí obsah pojmů kultura a umění ➤ rozlišuje druhy umění a jeho funkce ➤ přistupuje k umění jako k prostředku obohacení a povznesení člověka ➤ chápe krásu jako subjektivní vnímání ➤ respektuje vkus druhých ➤ rozpozná nerozumnou honbu za krásou ➤ zamýšlí se nad významem náboženství ➤ respektuje náboženské přesvědčení druhých lidí ➤ upevní znalost zásad slušného chování 	<p>Člověk a kultura</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kultura duchovní a hmotná ➤ umění, druhy umění, funkce umění ➤ krása, móda, kýč ➤ víra a náboženství, světová náboženství ➤ pravidla slušného chování ➤ kulturní instituce <p>Multikulturní výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Lidské vztahy ◦ Kulturní diference ➤ vztahy a spolupráce lidí bez ohledu na kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost ➤ vztahy mezi kulturami 	<p>MKV – Lidské vztahy - Kulturní diference</p> <p>Z – kulturní krajina, kulturní plodiny</p> <p>D – pravěké a starověké umění</p> <p>Čj – popis obrazu</p> <p>Lv – drama, divadlo, biblické příběhy, mýty</p> <p>Vv – piktogramy jednotlivých druhů</p>	

<ul style="list-style-type: none"> ➤ umí se kulturně chovat ➤ využívá nabídek kulturních institucí 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ předsudky a vžitá stereotypy ➤ principy slušného chování 	<p>umění</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ dokáže ocenit krásy naší země ➤ zamýšlí se nad působením člověka na přírodu ➤ chová se šetrně k životnímu prostředí 	<p>Přírodní a kulturní bohatství</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ přírodní a kulturní památky ČR ➤ ochrana přírodního a kulturního bohatství ➤ ochrana životního prostředí 	<p>Z – přírodní krajina Př – ekosystémy D – nejstarší osídlení našich zemí, architektonické slohy Př, Z – národní parky, CHKO</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ vyjmenuje základní (biologické) potřeby ➤ uvědomí si nezbytnost uspokojování sociálních potřeb ➤ odliší potřeby důležité pro plnohodnotný život od potřeb marnotratných ➤ rozliší druhy majetku a formy vlastnictví ➤ respektuje majetek druhých, je šetrný k veřejnému majetku, čelí vandalismu ➤ vysvětlí, co ovlivňuje životní úroveň lidí ➤ ujasní si svůj vztah k majetku ➤ váží si věcí a práce nutné k jeho 	<p>Majetek v našem životě</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ potřeby, druhy potřeb, statky a služby ➤ peníze, funkce peněz ➤ majetek, druhy majetku ➤ duševní vlastnictví, jeho ochrana ➤ konzumní společnost, životní úroveň 	<p>D – prostředek směny v minulosti, mince na našem území Lv – bohatství a chudoba v lidových pohádkách Z – rozdíly v životní úrovni evropských zemí, českých regionů</p>	

<p>získání</p>			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ objasní znaky státu ➤ rozlišuje formy státu ➤ pochopí základní demokratické principy ➤ uvědomí se spoluzodpovědnost všech občanů v demokratickém státě ➤ vysvětlí význam volebního práva ➤ rozlišuje volby komunální, parlamentní, prezidentské, do Evropského parlamentu ➤ vysvětlí systém územní správy ČR 	<p>Řízení společnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ stát, formy státu, znaky státu ➤ demokracie ➤ volby, volební právo ➤ státní správa, samospráva <p>➤ Výchova demokratického občana</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Formy participace občanů v politickém životě ➤ volební systémy, demokratické volby a politika ➤ volby parlamentní, krajské a komunální 	<p>VDO – Formy participace občanů v politickém životě</p> <p>D – první státy na našem území Z – formy evropských států VO(6) – dělení státní moci, státní symboly ČR Z – práce s mapou ČR (vyšší územní samosprávné celky)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ vysvětlí vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů ➤ vyhledává základní informace a zajímavosti o členských státech EU ➤ objasní potřebu tolerance k národnostním menšinám ➤ rozeznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí ➤ zhodnotí význam OSN a NATO 	<p>Svět kolem nás</p> <p>Evropská unie, její úkoly, členské země EU národnostní menšiny, předsudky OSN, NATO, Rada Evropy bezpečnost ve světě, zahraniční mise mimořádné události, jednotky integrovaného záchranného systému</p> <p>Výchova demokratického občana</p>	<p>VDO – Občan, občanská společnost a stát EGS – Jsme Evropané</p> <p>Z – členské státy EU, lidské rasy D – Jiří z Poděbrad (snaha o sjednocení Evropy v 15.století) Cizí jazyky D, Tv – olympijské hry VZ – zásady první pomoci</p>	<p>Knihovna Jiřího Mahena v Brně – Centrum EU</p>

<p>ve světovém dění</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vysvětlí výhody spolupráce zemí na mezinárodní úrovni v oblasti bezpečnosti a obrany státu, důležitost zahraničních misí ➤ uvědomí si důležitost sebeochrany při mimořádných událostech a nutnost vzájemné pomoci ➤ rozeznává varovné signály 	<ul style="list-style-type: none"> ° Občan, občanská společnost a stát <p>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech</p> <ul style="list-style-type: none"> ° Jsme Evropané <p>principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a konfliktů)</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ uvědomuje si vzájemnost, propojenost a souvislost jednotlivých dokumentů o lidských právech ➤ objasní důležitost dodržování lidských práv a nutnost jejich ochrany ➤ vnímá rozdíly mezi lidmi jako přirozené důsledky různých životních a kulturních podmínek ➤ pochopí, že svoboda není nevázanost ➤ chápe podřizování se pravidlům vzájemného soužití jako nutnost pro vlastní ochranu a fungování společnosti ➤ rozeznává morální a nemorální jednání i úmysly 	<p>Lidská práva</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ lidská práva v dokumentech ➤ rovnost a nerovnost ➤ svoboda, autorita ➤ morálka, svědomí <p>Multikulturní výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> ° Princip sociálního smíru a solidarity ➤ odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám ➤ život v multikulturní společnosti ➤ potřeby minoritních skupin 	<p>MKV – Princip sociálního smíru a a solidarity</p> <p>Lv – biblické příběhy, bajka, pohádka</p>	

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vzdělávací obor: Výchova k občanství

Ročník: 8.

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy	Projekty a exkurze
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rozlišuje biologickou, psychickou a sociální stránku jedince ➤ uvědomuje si, jak člověka 	<p>Osobnost</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ změny biologické, psychické a sociální ➤ osobnost, puberta, adolescence 	<p>Čj (sloh) – „Co by o mně řekl(a) můj (moje).....?“</p> <p>M – výpočet vzorce temperamentu</p> <p>Vv – reklama na sebe sama</p>	

<p>ovlivňují události v jeho životě</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rozlišuje své kladné a záporné vlastnosti a vyrovnává se s nimi ➤ začíná si uvědomovat, co od života očekává ➤ chápe význam pojmů sebepojetí, sebepoznání, sebehodnocení, sebevědomí ➤ objasní význam volných vlastností při dosahování cílů a překonávání překážek ➤ zjistí si svůj dominantní typ temperamentu ➤ vědomě potlačuje a omezuje negativní vlastnosti svého temperamentu a rozvíjí kladné ➤ usměrňuje a kultivuje charakterové vlastnosti ➤ uvědomuje si nutnost motivace ➤ rozlišuje vyšší a nižší potřeby ➤ porozumí pojmům vloha, schopnost, inteligence, nadání, talent, genialita, kreativita ➤ poznává sám sebe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ představy o budoucnosti ➤ sebepojetí, sebepoznání, sebehodnocení, sebeuvědomování, vůle ➤ temperament, typy temperamentu, charakter ➤ motivy, zájmy, potřeby, hodnoty ➤ vlohy, schopnosti, dovednosti, nadání, inteligence, kreativita <p>Osobnostní a sociální výchova ° Osobnostní rozvoj</p>	<p>OSV – Osobnostní rozvoj</p>	<p>Spolupráce se školním psychologem</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ uvědomuje si součinnost smyslových orgánů při poznávání světa ➤ objasní význam myšlení a hledání nových způsobů řešení problémů ➤ rozlišuje druhy a fáze paměti ➤ chápe význam pozornosti pro zapamatování ➤ vysvětlí rozdíly mezi hrou, učením a prací ➤ chápe učení jako celoživotní proces ➤ posoudí vliv citů na naše poznávání a jednání 	<p>Psychické procesy a stavy</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ smyslové poznávání skutečnosti – vnímání, vjem, smyslové klamy, sociální vnímání, představy ➤ rozumové poznávání skutečnosti – myšlení, myšlenkové operace, řeč, řešení problémů ➤ paměť, zapomínání, pozornost ➤ hra, učení, práce, funkce pravé a levé hemisféry ➤ city, jejich druhy a vlastnosti 	<p>Př - smyslové orgány, mozek Lv - fantazie, metafora Vv - vyjádření libovolného pocitu Hv - vyjádření libovolného pocitu Tv - vyjádření libovolného pocitu pohybem</p>	

<ul style="list-style-type: none"> ➤ využívá v osobním životě získané dovednosti asertivního jednání ➤ učí se zvládat stresové situace ➤ seznámí se s nejvhodnějšími způsoby řešení konfliktů ➤ vnímá zdraví jako jednotu tělesné a duševní pohody 	<p>Člověk v sociálních vztazích</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ asertivní, pasivní a agresivní jednání ➤ asertivní práva a povinnost ➤ stres, konflikt, způsoby řešení životních situací ➤ tělesné a duševní zdraví, relaxace 	<p>Lv – monolog, dialog F – blesk, bleskosvod VZ – zdraví, zdravá výživa</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ zvládne sestavit jednoduchý rozpočet domácnosti, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje ➤ vysvětlí princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti ➤ na praktickém příkladu vysvětlí princip fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny ➤ na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH ➤ popíše vliv inflace na hodnotu peněz 	<p>Hospodaření</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpočet domácnosti - úspory, investice ➤ úvěry, splátkový prodej, leasing ➤ principy tržního hospodářství – nabídka, poptávka, tvorba ceny, inflace ➤ výroba, obchod, služby 	<p>M- výpočet DPH, tvorba rozpočtu IKT – elektronické bankovníctví SP – tržní podnikání</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ vysvětlí rozdíl mezi morálními a právními normami ➤ uvědomí si potřebu dodržování pravidel pro fungování společnosti ➤ porozumí základním pojmům z oblasti práva ➤ má přehled o svých právech včetně práv spotřebitele, respektuje práva druhých lidí ➤ vyhledává informace v Ústavě ČR ➤ upevní znalosti o zákonodárné složce státní moci ➤ objasní vzájemnou provázanost 	<p>Právní minimum</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ morální a právní normy ➤ právní vztah, právní způsobilost, právní řád, právní odpovědi ➤ základní práva spotřebitele <p>Výchova demokratického občana</p> <ul style="list-style-type: none"> ◦ Formy participace občanů v politickém životě ◦ Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování ➤ Ústava ČR ➤ zákonodárná moc v ČR, volby do Parlamentu ČR, poměrný a většinový systém, legislativní 	<p>VDO – Formy participace občanů v politickém životě - Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování</p>	

<p>zákonodárné a výkonné moci jako důležitého znaku demokracie</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činností ➤ porozumí rozdílu mezi občanskoprávním a trestním řízením ➤ objasní roli občana při obraně státu a ozbrojených sil ČR včetně pomoci při krizích nevojenského charakteru ➤ posoudí význam ochrany lidských práv a svobod ➤ zamýšlí se nad prostředky užívanými ve volebních kampaních ➤ zná instituce EU a jejich fungování 	<p>proces</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ výkonná moc ČR, vláda, prezident, činnost ministerstev ➤ soudní moc ČR, soustava soudů, občanskoprávní spor, trestní věc ➤ obrana státu, armáda ČR a její funkce ➤ základní lidská práva a svobody ➤ politické spektrum ČR, volební kampaň ➤ orgány EU a jejich funkce 	<p>D – nejstarší zákoníky, naši prezidenti SP – právnické vzdělání Z – sídla soudů v ČR, státy EU, sídla orgánů EU Vv – symboly EU</p>	<p>Návšteva Městského soudu v Brně (účast na hlavním líčení)</p>
--	---	---	--

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vzdělávací obor: Výchova k občanství

Ročník: 9.

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy	Projekty a exkurze
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ umí rozlišit záležitosti týkající se státní správy a samosprávy ➤ orientuje se v základních právech a povinnostech občana ČR ➤ uvede příklady práv a povinností občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování 	<p>Občan Výchova demokratického občana °Formy participace občanů v politickém životě</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ občan obce ➤ obecní úřad, povinnosti úředníků ➤ státní občanství, migrace, emigrace, imigrace ➤ občanství ČR, práva a povinnosti občanů ČR ➤ občanství EU, práva a povinnosti občanů EU 	<p>VDO - Formy participace občanů v politickém životě</p> <p>D – emigrace obyvatel v našich dějinách Z – státy EU, eurozóna, Schengenský prostor</p>	<p>Veřejné zasedání zastupitelstva městské části Brno - Líšeň</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ přiměřeně uplatňuje svá práva, respektuje práva a oprávněné 			

<p>zájmy druhých</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ posoudí význam ochrany lidských práv a svobod ➤ objasní význam právní úpravy důležitých vztahů ➤ provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky ➤ uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy ➤ dodržuje právní ustanovení a uvědomuje si rizika jejich porušování 	<p>Občan a právo Výchova demokratického občana °Občan, občanská společnost a stát</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ právní řád ČR, právní odvětví ➤ občanskoprávní vztahy, základní práva a svobody ➤ vlastnické právo ➤ ochrana majetku, pojištění, autorské právo ➤ smlouvy, princip smluvní svobody ➤ odpovědnost za škodu 	<p>VDO – Občan, občanská společnost a stát</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů ➤ rozpozná protiprávní jednání ➤ rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady ➤ zamýšlí se nad příčinami a důsledky korupčního jednání 	<p>Právní ochrana</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ orgány právní ochrany, sankce ➤ protiprávní jednání, korupce ➤ přestupky, správní řízení ➤ občanské soudní řízení ➤ trestní právo ➤ trestní odpovědnost nezletilých a mladistvých 	<p>ICT – práce s internetem M – výpočet procenta trestní činnosti spáchané nezletilými a mladistvými Vz – osobní bezpečí, prevence zneužívání návykových látek</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje ➤ uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané ➤ vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí ➤ vysvětlí význam úroku placeného a přijatého ➤ uvede nejčastější druhy pojištění a zná jejich využití ➤ rozlišuje nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a navrhne způsoby krytí deficitu ➤ zná nejčastější právní formy podnikání 	<p>Hospodaření</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ stát a národní hospodářství ➤ státní rozpočet, typy ➤ význam daní ➤ zachytná sociální síť ➤ peněžní ústavy a jejich služby ➤ produkty finančního trhu ➤ právní subjekty podnikání 	<p>M- výpočet DPH a úroků půjčky VZ – zdravotní pojišťovny, dávky sociální podpory IKT – elektronické bankovníctví SP – živnost, podnikání, zaměstnání</p>	

<ul style="list-style-type: none"> ➤ pojmenuje nejvýznamnější problémy současnosti, popíše jejich hlavní příčiny a možné důsledky pro život lidstva ➤ uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory ➤ uvede příklady mezinárodního terorismu a vyjádří svůj názor na způsoby jeho potírání 	<p>Globální svět</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ globální problémy současného světa ➤ ohrožené životní prostředí ➤ společenské globální problémy (růst počtu obyvatel, válečné konflikty, terorismus) 	<p>Př - ekologie Vv - plakát „Chraň životní prostředí“ Z - hustota osídlení D - válečné konflikty v dějinách lidstva Vz - ochrana člověka za mimořádných událostí</p>	
---	--	---	--

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost
Vzdělávací obor: Výchova k občanství
Ročník: 9.

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy	Projekty a exkurze
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ umí rozlišit záležitosti týkající se státní správy a samosprávy ➤ orientuje se v základních právech a povinnostech občana ČR ➤ uvede příklady práv a povinností občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování 	<p>Občan Výchova demokratického občana °Formy participace občanů v politickém životě</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ občan obce ➤ obecní úřad, povinnosti úředníků ➤ státní občanství, migrace, emigrace, imigrace ➤ občanství ČR, práva a povinnosti občanů ČR ➤ občanství EU, práva a povinnosti občanů EU 	<p>VDO - Formy participace občanů v politickém životě</p> <p>D - emigrace obyvatel v našich dějinách Z - státy EU, eurozóna, Schengenský prostor</p>	<p>Veřejné zasedání zastupitelstva městské části Brno - Líšeň</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ přiměřeně uplatňuje svá práva, respektuje práva a oprávněné zájmy druhých ➤ posoudí význam ochrany lidských práv a svobod ➤ objasní význam právní úpravy důležitých vztahů ➤ provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky ➤ uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní 	<p>Občan a právo Výchova demokratického občana °Občan, občanská společnost a stát</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ právní řád ČR, právní odvětví ➤ občanskoprávní vztahy, základní práva a svobody ➤ vlastnické právo ➤ ochrana majetku, pojištění, 	<p>VDO - Občan, občanská společnost a stát</p> <p>Finanční gramotnost</p>	

<p>vztahy</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ dodržuje právní ustanovení a uvědomuje si rizika jejich porušování 	<p>autorské právo</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ smlouvy, princip smluvní svobody ➤ odpovědnost za škodu 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů ➤ rozpozná protiprávní jednání ➤ rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady 	<p>Právní ochrana</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ orgány právní ochrany, sankce ➤ přestupky, správní řízení ➤ občanské soudní řízení ➤ trestní právo ➤ trestní odpovědnost nezletilých a mladistvých 	<p>ICT – práce s internetem M – výpočet procenta trestní činnosti spáchané nezletilými a mladistvými Vz – osobní bezpečí, prevence zneužívání návykových látek</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ vysvětlí význam právní úpravy vztahu mezi manžely a mezi rodiči a dětmi ➤ objasní úlohu státu v péči o děti 	<p>Rodina a zákony</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rodinné právo, zákon o rodině, práva a povinnosti manželů ➤ rodiče a děti, zákon o sociálně právní ochraně dětí 	<p>Vz – rodina SP – volba povolání</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ pojmenuje nejvýznamnější problémy současnosti, popíše jejich hlavní příčiny a možné důsledky pro život lidstva ➤ uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory ➤ uvede příklady mezinárodního terorismu a vyjádří svůj názor na způsoby jeho potírání 	<p>Globální svět</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ globální problémy současného světa ➤ ohrožené životní prostředí ➤ společenské globální problémy (růst počtu obyvatel, válečné konflikty, terorismus) 	<p>Př - ekologie Vv – plakát „Chraň životní prostředí“ Z – hustota osídlení D – válečné konflikty v dějinách lidstva Vz – ochrana člověka za mimořádných událostí</p>	